

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՅՏԸ

ԵՐԻՄԵՐՈ 2173

Սաթուրը ֆիյ 4 ՂԸ քէնտի ֆապ-
րիգասքնտա :

պուլ պապական օրուան տալէն տէն տօ-
լալը իզհարը թէնէքքիւր ին խաթմի
քէլամ իյլէմի տիր :

Միւսմարիէյն հազրէթլէրինն , թէն-
վիրի էֆքեար վէ սէրպէսիէթի թէն-
վիգ իտիճի իշ պու միւսսիր նութգ-
լալը , քեաֆթէյի հազրուոն թարա-
ֆընտան էլլէր վուրուլարագ վէ պըրա-
վօլար չաղըլարագ գապուլ օրուանու
տուր :

Նիհայէթ իւլ քէլամ , առաջնորդ-
աբազան , սառտէթլու Ապիտին պէյ
հազրէթլէրինն , վէ քեաֆթէյի հազը-
րուան , թէնըթիք րաղպէթ պուլուր-
մալէրի իշին , միլլէթ թարաֆընտան
թէնէքքիւրի ազիմին թագաթիմ իյլէ-
տիքտէն սօնրա , վէլիի նիյմէթիմիլՍուլ-
թան Ապա-իւլ Աղիզ խաթ հազրէթլէ-
րինն , վէ մէմուրինի մուազղամանըն
էսմր ու աֆիլթիլէրի իշին պիր տուա
օգուտարագ , զինէթէ խիթամ վիրմիշ
տիր :

Սառտէթլու Ապիտին պէյ հազրէթ-
լէրի , Ֆրանսըզ վէ րուսիսանըրնա
զինատէսիլլէ չաինա պուլուրտուգտան
պաշգա , ալիմ վէ էֆքեարը միւնէվ-
վէրէ սահպի վէ հուգուգ ու ասա-
լէթէրի վէր պիր զաթ օլուպ , պիզ պու-
րատա , սալէի մատալէթ վայէի հազրէ-
թի Շահանէտէ , տէյիլ ասէմ , իլլա
նիզամաթ տէվլէթին հիւքմիւ թահ-
թընտա եաշմագտարագ :

Միւսմարիէյն , պէնտէնիզ իշ պու վու-
գուաթըն նագընը զաթընըղա իրսալ
իլէ , զաթէթալի միւթէպէրինիլէն նէշ-
րինէ հիւսմէթիլլէրի ընտա իյլէտիքտէն
սօնրա , պէյլլէ պիր մէմուրուոն չա-
յէսթէ պուլուրտուգտէ մէմուր ու սէն ա-
նը տալի միւսսիր զալէմինիլէ թէնը
խաթիմ :

Միւթէսարըթը միւսմարիէյն հազ-
րէթլէրի թարաֆընտան զուհուրա կէլ-
միշ օլան մէզքիւր տուլու վէ թէնվի-
գաթ , ֆիլվագը մէտհ ու սէնայէ շա-
եան պուլուրտուգտու իգրար իլէ ,
պիզ տալի միլլէթ նամընա իզհարը
թէնէքքիւր իտէրիլ :

Թէքիւրագ , 14 ապրիլ 1873

... Միւսմարիէյն ,

Մահը հալին 12/24 իննիւր բէնճէմ-
պիւհ կիւնիւ , Ս. Թաղաւոր քիլիսէսի
տէրուանիտէ , Ս. Թոլհանեան մէքիէ-
պիւնի թէվիլի միւքեաֆաթ զիյնէթի
ղաւէթ կիւզէլ սուրէթտէ ինրա իտիլ-
միշ տիր . միլլէթնէ քեաֆթէմիզ տա-
լի թէնըթիլլէրինն արղուքէլ պուլուր-
տուգտուլ հալտէ , ճէմիյեթի մէզ-
քիւրէտէ հազըր պուլուրտուլար տըր
միւթէսարըթը սառտէթլու Ապի-
տին վէ նայիլէ էֆէնտի հազարաթիւ ի-
լէ մուհաթէպէն պէյ , վէ միւթիլ է-
ֆէնտի , վէ թահրիթաթ միւտիլի էֆէն-
տի , վէ պէլէտիլ վէ թիճարէթ մէճ-
լիսլէրի ընթիւլի էֆէնտիլէր , վէ պաշ-
քեաթիլ էֆէնտի . վէ տիւէլի էնէն-
պիլի գօնսուս պէլլէրինտէն պազըլա-
րը , վէ միւթէպէրանը թիւճար , վէ
միլլէթիմիլլէրինն տալի պիւնտէն միւ-
թէնագիւլ զէվաթ :

Էվլէլա շալիւրտան թարաֆընտան
բիւտան իլէ պիր կիւզէլ երգ օգու-
նուպ թէվիլի միւքեաֆաթ պաշա-
նըլը , վէ պատէհու մէքիէպի մէզ-
քիւր միւտիլլէրինտէն Հալիլեան է-
ֆէնտի վէ սալիլլէր թարաֆընտան ի-
քի գըլթա իրմէնիլէ վէ իքի գըլթա
տալի թիւրքնէ նութգլար վէ առա-
լէր գըրաթթ օլուրուպ , արատա կիւ-
ղէլ կիւզէլ աղգալին երգէր չալընմիշ
վէ օգուտու շատուր , Պու արատա միւ-

թէսարըթը հազրէթլէրի իքի տէ-
ֆա աեաղա գալգարագ , բառիշահը-
մըզ Դալմէնտէ էֆէնտիլի հազրէթ-
լէրի հազըրնտա վաճիպէտէն պուլու-
նան էտիլէյի խարիլէտէն սօնրա , ու-
լուս ու ֆիւնուոն վէ միւսապաթ իւզէ-
րինն , օլ տէրէնէ միւսսիր նութգլար
իրատ իյլէմիշ տիր քի , պիւ ճիւմիէ հա-
զըրուոն թարաֆընտան պիր գաշ տէֆա
էլլէր վուրուլարագ , եաշալըն պազըր-
շըլմը տըր , Միւսմարիէյն հազրէթլէրի
կէննտէն վէ զալէթ թէրպիլլէրի , ալիմ
վէ տիրայէթի վէ զատէկեանտան պիր
զաթ օլուրուլուտան , շէհրիլիզ իշին
պիր մուհիլի իգալ վէ սէտաթիւ սա-
եղաւ սէզա տըր :

Սառտէթլու մէքիզ պուլուր գալգարա-
րընտա շու մէսէրէթպալ ճէմիյեթ-
իլէ խիթամ վիրմիշ , վէ առաջնոր-
դուսուլ Գեր . Եզնիլ վարդապետին
թիւրքնէ լիսան իւզրէ կէրէք զաթը
հազրէթի թարաֆընտան հազըրնտա
իզհարը ուպուտիլլէրի վէ կէրէք հա-
զըրուոն էֆէնտիլլէրի հազըրնտա իպ-
րազը մէմուրինիլլէրի հալի պիր
միւսսիր նութգլու իլէ վուրուլուոն էլ-
լէր սէտալարը ագսիլմիշ , վէ հէրքե-
սիւրուրը գալպ իլէ տաղըլմը տըր :

Միւսմարիէյն , զաթէթալի միւթէպէրէ-
նիլլէր պահաթընտէ տէրէնէ հիւսմէթ
իտիլմէսիլլէրի թէմէնի վէ իլլիմաս ի-
տէրիլ :

ԷՆԴԱՐԵՏԷՆ ՄԷԲԹՈՒՊ

... Միւսմարիէյն ,

Ղազէթալի միւթէպէրինիլլէր 2121
նիւմէր իլէ միւրադգամ նիւսիէսի-
տէ միւստէրիւս պուլուրտան Նալլէ խա-
տան միւթէվարիտ պիր գըլթա մէք-
թուպուոն մալիլ միւթալէտաթնտան ,
Էնգարէ Ս. Աստուածածին վանքըն-
տան վէ վիճակարտան , քիւլլէ օլա-
րագ օն պիր օգիւ կիւմիւլին իսթան-
պուլա կէսնտէրիլիպ , իւզէրինն օն պիր
պիւն զու Բարա սարֆ իլէ եալընը իքի
քոյ վէ գաւաղան վէ պիր տէ աղաւ-
նի եալարըլմը օլուրուլուոն «միւլէ-
լի» գաւիլի պիրինի սէյլէյի իսթիլ-
լալը իլէ պէյալինտէն իպարէթ պու-
լուրուոն տուր :

Խուսուսու մէզքիւր շու վէճէլ վու-
գու պուլուրտուր . Միլլէրի հաթարտան
թէնէթիլլէր օլան 180 տիրէմ սիմ իւզէ-
րինն , վանքտան իլալ վէ օլուրուոն 3520
տիրէմ քի ճէման օն գըլլէ խուրտա-
վաթ կիւմիւլ օլարագ , վանքը մէզ-
քիւրուոն լիւզարէթ միւթապարըթ օլ-
տուլուս խաթէտէ . միւքալարըլմը
տան Արմ . Թաղուր վարդապետ Գա-
լէմքեաթեան հազըր պուլուրտուլու
հալտէ , Գաթօլիք միլլէթիլլէրինն գու-
եուսու պաշը վարդապետան Բէթր ա-
ղա մարֆիլլէրի իլէ հալլ իթտիլլէրէք
պազը գալան 3000 գուսուր տիրէմ
կիւմիւլի . Տէրապատէթէ կէթիւրիւպ ,
գուեուսու վարդապետ Գաթալիլլէր-
եանա թէլիլլէր , կէրէք ինչաթաթ , կէ-
րէք եալարը , կէրէք մուհաթալար ,
վէ կէրէք շէթիլլէրիլլէր օլան Բէթիլլէր
վէ սալիլլէր պէտէլլէրի իլլին օն պիր պիւն
զուսուր զշ . սարֆ իտէրէք Եսրաթըր
մըշ օլուրուլու 3011 տիրէմ միւթէթ-
թէպ օլուպ , վէ անթիլլէր նէվիլլէր
իքի զաւաղան պիր շիթիլլէր , վէ
պիր աղաւնի կէթիլլէր , վանքա թէն-
լիմ իթմիլլէր տիր . պու պապտէ հէր-
քիլլէր արղուսի վար իսէ , պալէտէ
պէտան օլուրուոն զէվաթտան տալի
հազիլլէրի հալի անլաեապիլլէր . իմ
տի , միւսմարիէյն , պու մաղուլ սըրֆ
իթիլլէր թարիլլէր իլալ նէշ իթ-
ալլէ կէն ճէտաթէթ իթմիշ օլան գա-

րանլըք երաղըլարըն ալթընտան տի-
շարը չըգմալ . գուտրէթի օլմաեան
սահիպ մէքիլլէր , խալիսանէ նա-
սիհաթ իտէրիլլէր , շու հարաթեաթը
նապէճաթ վէ քիլլէր իլէ մէլլէր օլ-
տուլու թէրպիլլէրի թէնը իլէ պիւ-
մէտիլլէր վէ մալիլլէր սահիլլէր ալա-
մատըր սէօղիլ իմզաթ իւզէրինն եա-
զարագ , պիւ խաթէրէ քէնտուսիլլէր մէ-
սուլ իթմէլլէր տիր . արթըգ պու
պապտէ միւթալէպէրը իլալլէրէն ,
ղազէթալի միւթէպէրինիլլէր սիւթու-
լարընտան պիրիսինն . իպու մէքիլլէր-
պիլլէր տէրէնէ հիւսմէթիլլէրի ընտա
իտէրիլ :

1873 ապրիլ 11 էնկիւրիւ

Սրիստակիս Արքեպիսկոպոս
Գաղատայի և ալլոյ :

Պիզ պու պապտէ պաշգա պիր միւ-
թալաթեա հաճաթ կէթիլլէրիպ , ան-
ճագ էսէթ իտէրէք սէյլլէրիլլէր քի ,
թաշարարտան վիրիլլէր մալիլլէր լար-
տա , տալիմա պիրիլլէր զըտտ հալ-
լէր կէթիլլէրէք , տալիմա էսէթիլլէր
մուհիլ օլմագտա տըր . վէ պու գու-
սուրուոն իսլալաթ , տէյիլ պաշգա
պիր շէյ , իլալ էհալիլլէր թէնլիլլէր էֆ-
քեաթը վէ տիլագը հաճաթի թէնլիլլէր
տիրլլէր կէթիլլէրիլլէրէք տիր :

ԱՅՏՐԵՏԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

Այոքն , 13 ապրիլ 1873

... Խաթաթիլ ,

Սիրելի ազգիս յաւալագիւթեան
նպատուր բարեբաղայ գեղեցիկ գոր-
ծերն և մարգարտական ձեռնտուու-
թիւններն գուլութեամբ հուշակել , իւ-
րաքանիւր ազգային անհատի նուր-
բական պարտաւորութիւնն լինելով և
մեզ քաղցր պարտք մի համարիմք հե-
տեւեալներէլայայցենք համարենք ազգիս

Քաղաքիս ազգայիններէն մեծապա-
տիւ ֆէսիկ Գեղեցիկեան հաճի Ստեփան
աղայի իւր պատուականութենէն մինչեւ
յայտարար առ ազգային գործոն և առ
Ս. Եկեղեցին մատուցած անձնանէր
ծառայութիւններովն նշանաւոր հան-
դիսացած է թէ քաղաքիս և իլէ վի-
ճակիս համագալանից մէջ , և որով ա-
մենուն խորին համակրանացն արժա-
նացած է իրաւամբ : Այս հարեանաթը
բարեբաղը շնորհալի մեր ազգի մէջ
գտնուած այն մեծատանց՝ որը կը կա-
մին սրարշաւ յառաջ մղել զազգն մի-
այն խօսքով , և որք՝ խօսքով ամեն
բարեմասնութիւններ ունին , առկայ
գործելոյ հարկն զգացուած ժաման
իրեւ գաւալ կանհետանան , այս հա-
րեանաթը , կըսեմ , երբէք չընմանիր
անոնց , ալ իւր կարողութեան աստի-
ճանը շնորհալի ընդ միշտ կը ջանալ
զգալոյն և զեկեղեցին օր քան զօր
պաշտաւութեան և բարեկարգութեան
մէջ աեանել :

Տակաւին վեց ամսոյ չափ յառաջ
իւր սղորմած քաւկէն բուսական ըն-
դարձիկ և թանկագին ձիթնաւաւտան
մի գնոյ առնելով , և ի յաւերս յիշա-
տակ հոգւոյ հանգուցեալ ամուսնոյն
իւրոյ՝ նուիրեց զայն հանդերձ հէօճէ-
թովն՝ գործիս , ի ձեռն գործիս
պատուարժան հոգաբարձութեան ,
յորմէ ամբողջ ամէ գայացած հասոյթն
ի պէտա գործիցն պիտի գործածուի :
Բայ յայտնանէ յանցելում ամսոյ ի
վանս Ս. Թաքաւորին Քրիստոսի՝ ի թէ-
քիւրագ , և ի վանս Չարխալիս Ս.
Աստուածածնի՝ յԱրմաշ , յուրտագը-
նացութենէ վերադարձած ժամանակ ,
դարձեալ իւր յատուկ քաւկէն գնոյ
առած ըլլալով ոսկւով բանուած սիւհի
մեծագին ընտիր ծածկոյ մի Ս. Եկե-

ղեցւոյ համար , և Վիլլէթ Զիլիլլի
թշուաւքին Հայերէն թարգմանու-
թեան ամբողջ գործը տեղոյս թան-
դարանին համար , բերաւ և ձեռամբն
իւրով նուիրեց զանոնք ևս՝ յանուն և
ի յիշատակ իւր միածին որդւոյն պա-
րան թագաւորի , որովք վալլ մի ևս տը-
ուաւ իւր կրօնասէր ուսումնասիրու-
թեանը : Բարեպաշտոն ազգասիրիս
հայրենասիրական և բարեպաշտական
գործերն բազմաթիւ են , և զորս չեմք
ուզել մի առ մի թուել աստանօր , մա-
նաւանդ զի երբէք չ'ախորժիր ինքը
զիւր անունը , և զիւր մարդասիրական
գործերն ի հրապարակ ելանեն տե-
սանել , բայց սակայն վերջին ատեննե-
րաւ բրած նուէրներն և ուսման և
գործիցն յառաջագիւթեան և թան-
գարանին հաստատութեան նկատմամբ
ցոյց տուած իրական եռանդն և շուն-
քը , նման առաջնոց ընդ լուծեամբ
պահելի տարօրինակ ապրեալտու թիւն
մի լինելով , կը պարտաւորիմք , և մի-
ով բանիւ կը բաղձամք հրապարակու
մատուցանել զմեր շնորհակալութիւնս
նորին յարգութեան :

Արժան կը համարիմք աստանօր յի-
շել , թէ՛ տեղոյս գործը հասարա-
կութեան նուէրներովն հոգայուելոյն
առթիւ , մերթ ընդ մերթ գոցուելու
տիրու վիճակին կենթարկուել , վաս-
նորոյ սոյն այս հարեանաթը կոմիւրով
մտղուութեան այս գերագոյն գործա-
րանը ազատ պահել ու և խոշորուո-
նեմէ , զտիւ և զգիւր եռանդեամբ
կաշխատի յատուկ եկամուտներ պատ-
րաստել գործոյն : Արդարեւ չեմք կա-
րել ուրանալ քաղաքիս պատուարժան
թաղականաց ունեցած վոյթն և ջան-
քը , որ միանալով վերոյիշեալ ազգա-
սիրին հետ , բոլոր ճիւղերին ի գործ
կը դնեն , որպէս զի կարող ըլլան դէպ-
րոց բարեկարգ վիճակի մի ենթարկե-
լու : Սոյն ձեռնարկին մէջ յաջորդու-
թիւն կը մտղմամք թաղապատուար-
ժան անդամոց , և կաղաչեմք որ չ'ըլ-
հատին երբէք , և արժանի ըլլան ա-
պագայ սերնդոց օրհնութեանց :

Այս առթիւ մեր խորին յարգանք-
ներն ու շնորհակալութիւնները կը մա-
տուցանեմք , Մեծ . Մեղքոն էֆէնտի
Հալիլպէտին , և Հայրապետ էֆէնտի
Շահլէքիլլէրեան ուսումնական Զմիւռնա-
ցոց , յորոց առաջինը քան և հիւզէն
սուաւել և վերջինը տասը հասոր ըն-
տիր գրեանք նուիրեցին թանգարանիս :
Սրապէն շնորհակալութիւններ կը մա-
տուցանեմք նաեւ Մեծ . Մեղքոյն է-
ֆէնտի Սիմօնեան Զմիւռնացոյն , որ
իւր ազգասէր ջանքին , և իւր անձ-
նական լրագրանց ծանրութեանը չը
նայելով , ընդ միշտ օգնութիւններ կը-
նէ թանգարանիս բաղձահարուստ վի-
ճակի մի հասցունելու համար :

Կը խնդրեմք ... խմբագիր , որ սոյն
գրութիւնս պատուական լրագրոյդ
ազգոյն էջերէն մէկուն մէջ զետե-
ղել բարեհաճիք :

Որով միամբ յարգութեան ձեռնով
և սիրելի ազգիս անձնուէր բարեպաշ-
տալի , ի դիմաց բոժանորդաց թան-
գարանիս ,

Տօմարակալ Գաթապետ Տնօրէն
Յովհաննէս Կ. Միլլէր Կ. Նիկիոյս Պ.
Մաղաքեան Մ. Միլլէրեան Սթանասեան
Պարտիզակցի

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷՐԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալթաթաթ Բէնճէլմպիհ բաղաբընտ
Ֆ. 29 Իսպի խաթնտա